

ΠΩΣ ΘΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΑ ΔΑΣΗ ΜΑΣ (Νοέμβριος 2009)

Συγγραφέας: ΦΙΛΗΣ ΚΑΪΤΑΤΖΗΣ

Πολλές οι συναντήσεις, οι ενημερώσεις, η ανταλλαγή απόψεων - προτάσεων, οι τοποθετήσεις, οι εισηγήσεις μεταξύ των οικολόγων, των περιβαλλοντικών οργανώσεων και των ηγεσιών υπουργείων που εμπλέκονται οι υποχρεώσεις και οι αρμοδιότητές τους σε κοντά ζητήματα όπως: το δασολόγιο, οι δασικοί χάρτες, η δασοπροστασία, η αυθαιρεσία στις δασικές εκτάσεις και φυσικά η πρόληψη και η καταστολή των πυρκαγιών κ.λπ. Πολλές οι συναντήσεις εκατέρωθεν, αλλά το διά ταύτα πάντα ζητούμενο (πώς θα σώσουμε τα δάση) εξαιρουμένων των καλών προθέσεων.

Ο Κωνσταντίνος Λιαρικός από το WWF-Ελλάς, υπεύθυνος περιβαλλοντικών προγραμμάτων, δίνει μέσα από δεκατρία σημεία μια εικόνα για έναν καλό συντονισμό μεταξύ των κρατικών φορέων και υπηρεσιών για το θέμα της αντιμετώπισης των πυρκαγιών που δεν θα γίνει αποτελεσματική/ότερη:

1. Αν δεν αναπτυχθεί εντός του Πυροσβεστικού Σώματος ειδικευση για τις δασικές πυρκαγιές. Αυτή τη στιγμή υπάρχει πλήρης αδυναμία τόσο εκτίμησης του κινδύνου όσο και αντιμετώπισης των σοβαρών περιστατικών. Πολλές καταστροφικές πυρκαγιές των τελευταίων ετών (ΒΑ Αττική 2009, Ρόδος 2008) Στροφυλιά 2008 και 2009, Πάρνηθα 2007 κ.ο.κ.) απλώς δεν θα είχαν συμβεί αν υπήρχε έγκαιρη εκτίμηση του κινδύνου και σωστή άμεση αντιμετώπιση.

2. Αν δεν μεταφερθεί η έμφαση από τα εναέρια στα πεζοπόρα. Κάθε ελικόπτερο αντιστοιχεί σε περίπου 600-800 εποχικούς πυροσβέστες, την ώρα που το Π.Σ. έχει περίπου 3.500-4.000 κενές θέσεις. Οι ελλείψεις στο Π.Σ. δεν είναι αφηρημένη έννοια. Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν άτομα για να μπει 3ος πυροσβέστης στα οχήματα, όπως επιβάλλει ο κανονισμός, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις στις ενέργειες, κόπωση του προσωπικού και επικινδυνότητα. Με τον οδηγό να μένει υποχρεωτικά πάντα στο όχημα, επί της ουσίας ένας μόνο πυροσβέστης κάνει όλη τη δουλειά για κάθε όχημα.

3. Αν δεν ενδυναμωθεί η Δασική Υπηρεσία για να μπορεί να κάνει πρόληψη, να

κυνηγάει παρανομίες και να συμβάλλει στην οργάνωση της κατάσβεσης. Η Δασική Υπηρεσία έχει περίπου 50% κενές οργανικές θέσεις και αποδυναμώνεται συνεχώς, ενώ δεν έχει αναγκαία μέσα. Τίποτα δεν μπορεί να γίνει χωρίς δυνατή Δ.Υ., που να μπορεί (και να θέλει) να ασκήσει διαχείριση, πρόληψη και έλεγχο στις καμένες περιοχές.

4. Αν δεν ληφθούν σωστές αποφάσεις για τη διάθεση του προσωπικού της καταργηθείσης Αγροφυλακής προς ενίσχυση του Π.Σ. και κυρίως της Δασικής Υπηρεσίας. Οι εκτιμήσεις λένε ότι μέσα σε 3-4 μήνες το προσωπικό της Αγροφυλακής θα μπορούσε να επανεκπαιδευτεί και να βγει στο πεδίο στον ρόλο δασοφυλάκων, με θεαματικά αποτελέσματα στο επίπεδο φύλαξης των δασών.

5. Αν δεν ελεγχθούν οι πόροι που πηγαίνουν στους ΟΤΑ για πρόληψη. Σήμερα η κατανομή γίνεται με κριτήρια άσχετα προς το φυσικό αντικείμενο, η χρήση τους δεν συντονίζεται και οι ΟΤΑ δεν ελέγχονται για το τι κάνουν τα λεφτά. Όλες οι πληροφορίες δείχνουν ότι μεγάλο μέρος των πόρων ξοδεύονται με λανθασμένο τρόπο ή για άσχετους λόγους. Το 2009 δόθηκαν στους ΟΤΑ περισσότερα από 30 εκατ. ευρώ για πρόληψη, που ουδείς γνωρίζει τι έγιναν.

6. Αν δεν ανανεωθούν τα αντιπυρικά σχέδια σε όλη τη χώρα, έτσι ώστε να ξέρουμε τι έργα πρόληψης χρειάζονται, να πάψουν να συγκρούονται ΟΤΑ και δασικοί και να μπορεί να υπάρξει στοιχειώδης συντονισμός. Και βεβαίως να εφαρμόζονται! Στην Πάρνηθα το 2007 υπήρχε λεπτομερές τέτοιο σχέδιο (που προέβλεπε τη συγκεκριμένη πυρκαγιά), αλλά δεν ακολουθήθηκε.

7. Αν δεν οργανωθεί η Πολιτική Προστασία. Οι εθελοντικές ομάδες δεν αξιολογούνται, οι πόροι που τους διαθέτει η Πολιτική Προστασία επίσης δεν διανέμονται με κριτήρια (τα λεφτά πάνε «με το κεφάλι»), το Π.Σ. δεν αξιοποιεί επαρκώς τους εθελοντές (δεν έχει πληροφορία για τις δυνάμεις τους, δεν είναι ασφαλισμένοι), ενώ η εκπαίδευση των εθελοντών δεν πιστοποιείται (Πολιτική Προστασία δεν αναγνωρίζει ούτε καν την εκπαίδευση που κάνει το Π.Σ.). Από την άλλη, οι ΟΤΑ συχνά δεν εντάσσονται ορθά στο πλαίσιο Πολιτικής Προστασίας, θεωρούν ότι μπορούν να κάνουν δικό τους ανεξάρτητο συντονισμό στην πυρκαγιά και υποβαθμίζουν τον ρόλο του επιβεβλημένου σχεδιασμού.

8. Αν δεν αξιοποιήσει επιτέλους το Π.Σ. τα μέσα που έχει στη διάθεσή του (μέσα

πλοήγησης και συντονισμού) τα οποία έχουν αγοραστεί από το 2004 και μένουν στις αποθήκες. Πάνε τα πυροσβεστικά σε ένα μέρος και δεν ξέρουν ούτε πού είναι οι κρουνοί ούτε πού είναι οι δρόμοι ούτε τίποτα, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις και αύξηση του κινδύνου. Το Συντονιστικό του Π.Σ., από την άλλη, δεν έχει συνεχή και άρτια εικόνα για το πού βρίσκονται τα πυροσβεστικά, τους υπεύθυνους σε κάθε πεδίο, τις αποφάσεις κ.ο.κ.

9. Αν δεν γίνουν εκπαιδεύσεις όλων και κοινές ασκήσεις. Τι πιο λογικό. Οι πυροσβέστες δεν εκπαιδεύονται ουσιαστικά στις δασικές πυρκαγιές και κοινές ασκήσεις των φορέων δεν γίνονται. Στην επαρχία το προσωπικό του Π.Σ. τον χειμώνα και την άνοιξη δεν έχει φόρτο εργασίας τους μήνες αυτούς, με αποτέλεσμα τα ρεπό να υπερβαίνουν τις μέρες δουλειάς. Ποιος φταίει όμως γι' αυτό;

10. Αν δεν αξιοποιηθούν οι δυνάμεις του Π.Σ. τον χειμώνα και την άνοιξη για ενημέρωση του κόσμου, εκπαίδευση στα σχολεία, υποστήριξη πρωτοβουλιών και έλεγχο των μέσων πυρόσβεσης (κρουνοί, δεξαμενές κ.ο.κ.). Στην επαρχία το προσωπικό του Π.Σ. δεν έχει φόρτο εργασίας τους μήνες αυτούς, και εύκολα θα μπορούσε να διαθέσει δυνάμεις στην εκπαίδευση και προετοιμασία του πληθυσμού, των εθελοντών και των ΟΤΑ. Ο συνηθής τρόπος οργάνωσης των υπηρεσιών στους επαρχιακούς σταθμούς και κλιμάκια (μία ολόκληρη μέρα βάρδια ακολουθούμενη από δύο ρεπό) είναι χαρακτηριστικός του τρόπου λειτουργίας κατά αυτούς τους μήνες.

11. Αν δεν εκλείψουν τα κομματικά και πολιτικά κριτήρια από το Π.Σ. και δεν υπάρξει αφ' ενός αξιοκρατία και αφ' ετέρου πολιτική ανεξαρτησία στον συντονισμό της κατάσβεσης. Ειδικά στο τελευταίο, πρέπει να πάψει ο συντονισμός να γίνεται από τους πολιτικούς και τα ΜΜΕ, αλλά και να πάψει να γίνεται στη βάση ιεραρχίας. Όπως και στα πρότυπα συστήματα του εξωτερικού, τον συντονισμό πρέπει να τον ασκεί ο πιο έμπειρος αξιωματικός και όχι ο ανώτερος στην ιεραρχία, και σε συνθήκες πλήρους απομόνωσης από άσχετες επιρροές. Μην ξεχνάμε ότι στις ανώτερες και ανώτατες βαθμίδες βρίσκονται και άνθρωποι με πολύ μικρή εμπειρία στην κατάσβεση (οικονομικά και διοικητικά στελέχη).

12. Αν δεν υπάρξει προσπάθεια συνεργασίας και συντονισμού. Το 2009 το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης έκανε μία μόνο συνεδρίαση συντονισμού με τους φορείς και αυτή έγινε στις... 20 Απριλίου (10 μέρες πριν από την έναρξη της

αντιπυρικής). Η χθεσινή συνεργασία των δύο υπουργών Προστασίας Πολίτη και Περιβάλλοντος γίνεται για πρώτη φορά στα χρονικά, και αν συνεχίσει θα αποτελέσει βάση πολλών θετικών εξελίξεων. Σε τοπικό επίπεδο η συνεργασία μεταξύ φορέων υπάρχει σχεδόν μόνον όπου υπάρχουν καλές διαπροσωπικές σχέσεις.

13. Αν δεν γίνει μια μεγάλη εκστρατεία ενημέρωσης του πληθυσμού. Οι περισσότερες πυρκαγιές ξεκινάνε από αμέλεια και γίνονται καταστροφικές εν μέρει επειδή ο κόσμος δεν μπορεί, δεν ξέρει και δεν θέλει να βοηθήσει ή να συμπεριφερθεί υπεύθυνα. Απέναντι σε αυτό, η πολιτεία δεν κάνει καμία συστηματική προσπάθεια ενημέρωσης του κόσμου (πληθυσμού και τουριστών) μέσα από τα ΜΜΕ, τα σχολεία, τους εργασιακούς χώρους κ.ο.κ.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 30 Νοεμβρίου 2009, σ. 50.